

ללמוד

של צדיקים

פנינים ורעיונים משמחי לב ונפש הנלמדים בדרך מופלאה מתוך מעשיהם

מאוצרו של הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

פרשת בא

'ללמדך!'

מוזג שהפך לשם דבר בשולחן השבת של בתים בישראל. וכפי שהעידו רבים וטובים כי שולחן השבת בביתם נתעלה מאוד. זכינו וספר 'ללמדך' - על פרשיות בראשית נתקבל באהדה עצומה על לב הציבור והודפס במהדורות נוספות, תוך ציפה לכרכים הבאים עד להשלמת הסדרה.

אנו שמחים להגיש היום לפני הציבור את הכרך השני בסדרת 'ללמדך' על פרשיות חומש שמות - חידושים, פנינים ורעיונים לפרשיות השבוע מאת הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל, ערוכים בטוב טעם ודעת מתוך אוצר כתביו ומחברותיו שהותיר אחריו לברכה.

בחסדי הבורא עלינו זכינו, שאת רעיונותיו המיוחדים של אבינו זצ"ל, המשולבים במעשים נאים, העלינו על ספר בספר 'ללמדך' על ספר בראשית, וב"ה נכחנו לראות כי הרעיון לנצל את כוחו של הסיפור כדי לפתח את הלבבות, ולהשריש את המסרים הנצחיים של תורתנו הקדושה, נתקבל בברכה רבה בבתי ישראל, רבנים ותלמידי חכמים מצטיינים אותם בדרשותיהם, ורבים וטובים העידו כי שולחן השבת בביתם נתעלה מאוד. כך זכה המחבר שיתבדרו דברי תורתו בי מדרשי. וב"ה תוך זמן קצר אולה המהדורה הראשונה מן השוק, והודפסו מהדורות נוספות.

פירושים אלו שאספנו כעמיר גרנה מתוך הדברים שנאמרו ונכתבו על ידו, מגישים אנו לפניכם גם בכרך זה של 'ללמדך' על חומש שמות, שנכתב בניגעה ועמל רב, עד אשר זכינו לברך על המוגמר בסיעתא דשמיא.

עלן זה המוגש לפניכם מהווה טעימה משולחן ואוצרו של רבי מרדכי זצ"ל, אנו תפילה, שיתקבלו הדברים נפי שהיו בחיי חיותו משמחי לב ומשובבי נפש, ויהיו שפתותיו דובכות ויהא זה לזכרו ולעילוי נשמתו הטהורה.

הצדיקים שולטים במציאות

וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת כָּל הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה לִפְנֵי פְרַעֲה וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (י"א, י')

וּפְרָשׁ יו': "וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ וּגו' - כָּבֵר כָּתַב לָנוּ זֹאת בְּכָל הַמוֹפְתִים, וְלֹא שָׁנְאָה כִּאֵן אֵלֶּא בְּשִׁבִיל לְסַמְכָה לְפִרְשָׁה שֶׁל אַחֲרֶיהָ."

הבחור נמצא בבית הכלא שבפנזה, וכי משפטו עומד להתקיים בקרוב. למחרת היום, בשמחת תורה, כאשר נקרא החפץ חיים לעלות לתורה, הוא פרץ לפתע בבכי תמרורים, ובעודו טופח בידו על השולחן קרא בדמעות: "דבוננו של עולם! מדוע תניח לבניך לסבול כל כך? הלא מי כמוך יודע באיזו התמדה למד אפרים עד שנלקח אל הכלא בו הוא מתענה על לא עול בכפיו!"

אולם החפץ חיים לא הסתפק בתחינות... כבר למחרת היום הוא שיגר שליח לפטרבורג, אל אחד מעורכי הדין המפורסמים ביותר באותם ימים, יהודי מתבולל, וביקש כי יתגייס לעזרתו של הבחור. אלא שהלה, אף שמפורסם היה כמי שמרבה לעמוד לימנם של החלשים והסובלים, סירב הפעם ליטול על עצמו את משימת ייצוגו של הבחור. הוא חשש לסבך את שמו במשפט מעין זה, אשר התנהל תחת אורית עוינות ושנאה ליהודים וליהדות.

כאשר נודעה לחפץ חיים תשובתו של עורך הדין, לא התמהמה לרגע. הוא הודיע מיד כי ברצונו לנסוע אליו באופן אישי בכדי לדבר על ליבו, כאשר הוא מצרף אליו למסעו שנים מגדולי תלמידיו: רבי יחזקאל סרנא, ורבי הלל גינזבורג. המסע האמור התנהל תחת מעטה כבוד של חשאינות, ובכל זאת, ברבות הימים, נודע מעט על שהתרחש באותם ימים בחדרי חדרים.

וכך מסופר: כאשר הגיע החפץ חיים אל עורך הדין, ביקש הלה לברר האם החפץ חיים עצמו יוכל להעיד כי הנאשם חף מכל אשמה. על שאלה זו השיב רבן של ישראל לחיוב, תוך שהוא מבחיר כי לא היה מטריח את עצמו ויוצא למסע כה ממושך עד לפטרבורג - אילו לא היה משוכנע שמדובר בעוול שנעשה לאדם חף מפשע.

דבריו של החפץ חיים, ובפרט העובדה שעשה את המסע הקשה כל כך רק בכדי להציל את חייו של נער זר - הותירו רושם עמוק על עורך הדין, אולם לאחר התייעצות הוא החליט כי לטובת הענין מוטב

נה, הפרשה שלאחריה הינה פרשת קידוש החודש, בה עוסקת התורה מיד בפרק הבא. אלא שלכאורה עלינו להבין, מה השייכות בין עשיית המופתים על ידי משה ואהרן לפני פרעה, ובין פרשת קידוש החודש, עד שראתה התורה לנכון ולחזור על שנאמר כבר, בכדי לסמוך את שני העניינים זה לזה?

♦ את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

בתקופת מלחמת העולם הראשונה עקרה ישיבתו של החפץ חיים לעיירה סמילוביץ'. באותה תקופה, למד בישיבתו של החפץ חיים בחור בשם אפרים ליבוביץ', בן העיירה 'ממל' שבגרמניה. על פי תקנות החירום שעמדו בתקפן באותה שעה, היה על כל האזרחים הגרמניים להתייצב בפני השלטונות אשר העבירו אותם לסיביר, אולם הבחור האמור, כמו עוד שנים מחבריו שלמדו באותה תקופה בישיבה, אשר היו אף הם בעלי אזרחות גרמנית, נמנעו מלהתייצב, בעוד הנהלת הישיבה מעלימה מכך עין.

היה זה בצום שבעה עשר בתמוז שנת תרע"ה, כאשר באישון לילה פשטו סוכני הבולשת על ביתו של רבי לייב מטלים, גיסו של החפץ חיים, שם התגורר הבחור האמור. הם איתרו עד מהרה את הבחור, ובחפזו שנערך בין חפציו נמצא תרשים מדויק של המבצר של קובנא. למעשה, היה זה אחד מאנשי הבולשת שהחדיר את התרשים אל בין חפציו של הבחור, אולם איש לא יכול היה להוכיח זאת.

ההאשמה היתה חמורה מאין כמותה: ריגול לטובת האוייב! בנסיבות אותה התקופה, ובעקבות המתיחות הרבה ששררה ברוסיה, ריחפה סכנת מוות על ראשו של הבחור. על פי המקובל, הוא היה אמור להיות מוצא להורג בתוך יום או יומיים לכל היותר. אכן, לאחר שתדלנות רבה, וסוכמי כסף גבוהים שעברו מיד לידי, הצליחו עסקנים נמרצים לדחות את משפטו.

למשך כשנתיים נדחה המשפט, אולם אז, ביום שמיני עצרת של שנת תרע"ז, נודע לחפץ חיים כי

לאחר מספר רגעים, פנה אל רבי יחזקאל ולחש באזנו: "וכי הם בטוחים שימשיכו בשלטונם ששה חודשים?"...

ואכן, דבריו של 'החפץ חיים' אשר היו כעין דברי נביאות בשעתם, הוכיחו את עצמם עד מהרה. לא חלפו אלא חודשיים עד שהצאר ניקולאי הודה בידי קרנסקי וממשלת המהפכה, ואף חוסל זמן קצר לאחר מכן. ואילו אפרים ליבוויץ, 'המרגל היהודי', שוחרר עם אסירים מדיניים נוספים, וחזר אל הישיבה לשקוד על התורה כמקדם.

ובבריסק היו מספרים שהגאון רבי חיים סולובייצ'יק אמר אז בעקבות אותו מעשה: "החפץ חיים הדיח את ניקולאי מכסאו!"...

הרי לנו, כי לצדיקים ישנו כח עצום לשלוט בבריאה ולשדד מערכות עולם! הנה, יושב לו יהודי זקן בראדין, ומדיח את הצאר ניקולאי האדיר, אשר הכל חדרו מפניו!

ומכאן, תשובה לשאלתנו:

שכן כבר הובאו בפרשה הקודמת דבריו של הרב מבריסק על דברי הפסוק (ז, א) 'ראה נתתיך אלהים לפרעה, כי אמנם משמים נגזר על פרעה, עבדיו ועמו, שילקו כולם במכות השלוחות על המצרים משמים, אולם לא נגזר בדיוק כמה יסבול כל אחד מהם. החלק הזה נותר להכרעתם של משה ואהרן, אשר ניתן להם הכח לשלוט בבריאה ולקבוע כמה יסבול כל אחד מהמצרים. ובכן, כך מתפרשים גם דברי הפסוק דין: 'זמשה ואהרן עשו' – שכן נחשב הדבר כאילו משה ואהרן הם שעשו את המופתים לפני פרעה.

והנה, הפרשה הבאה, כאמור, הינה פרשת החודש, המוכיחה כי ביכולתם של הצדיקים לשלוט בבריאה, שהרי על ידי בית דין המקדשים חודשים – משתנה המציאות בפועל, זאת כאשר נושאים שונים, התלויים בעיתים ובמועדים, או בגילאים' המושפעים מתאריכי החודשים, מותאמים למציאות שהוכתבה על ידי החכמים!

מעתה, ברור מדוע היה מקום לסמוך את נושא עשיית המופתים על ידי משה ואהרן, ממנו ניתן ללמוד על שליטתם של הצדיקים בטבע ובבריאה כולה, לפרשת קידוש החודש אשר אף היא מביאה לידי ביטוי את אותו ענין עצמו. וכביכול אומרת התורה: אל תתמה איך ביכולתם של דייני בית הדין המקדשים את החודש – לעצב את המציאות בהבל פיהם, שהרי כבר הייתה כזאת מעולם אצל משה ואהרן, אשר שלטו שלטון בלי מיצרים בבריאה עצמה!

שדוקא עורך דין נוצרי הוא שייצג את הבחור, נוכח רגישותה המיוחדת של ההאשמה. ואכן, הוא דאג לעורך דין נוצרי מן השורה הראשונה, מידידיו הקרובים, אשר קיבל על עצמו את הייצוג במשפטו של הבחור.

היה זה בחודש טבת שנת תרע"ז, כאשר התקיים המשפט בוויטבסק, בפני בית דין צבאי שהיה מורכב משלשה גנרלים רוסיים. ביום המיועד שיגר 'החפץ חיים' מברק לכל הישיבות ברוסיה, וביקש כי יתפללו להצלחתו של הבחור ויאמרו תהילים לזכותו. בישיבתו של 'החפץ חיים' עצמו, נקבע אותו היום כיום תענית, בה נטלו חלק כל בני הישיבה ללא יוצא מן הכלל.

במשפט עצמו, העידו בין השאר, הגאון רבי אלחנן ווסרמן, רבי צבי הירש לוינסון, חתנו של 'החפץ חיים', ועוד. הסנגוריה, ביססה את קו ההגנה על סיפורי מופת שסופרו אודות 'החפץ חיים', והוכיחו את רמתו המוסרית. "אם הצדיק היהודי נותן אמון בבחור, ניתן להסיק לבטח כי הינו חף מפשעו!", נטענה הטענה, אך נדחתה... הקטגוריה טענה, כי אמנם אין להטיל ספק בגדלותו של 'החפץ חיים', אולם אין להסיק מכך על חפותו של הבחור, אשר כפי הנראה גנב את דעת רבו.

ואכן טענת הקטגוריה התקבלה. הבחור נידון למוות, ורק בהתחשב בגילו הצעיר הומר גזר הדין לשתיים עשרה שנות עבודת פרך בסיביר, גזר דין אשר משמעותו לא היתה שונה באופן מהותי, שכן סיכוייו לשרוד את התקופה הזו היו אפסיים. לשמע גזר הדין התעלף הבחור, ואילו מספספלי הצופים נשמעו אנקות בכי.

תלמידיו של 'החפץ חיים', אשר יצאו מבית המשפט לאחר הקראת גזר הדין – היו המומים. אולם מעבר לכל הם היו מוטרים בשאלה, כיצד יבשרו לרבים אודות גזר הדין הנורא. מאידך, ידוע היה כי 'החפץ חיים' ממתין בדריכות לשמוע את תוצאות המשפט, כך שהכרה גמור היה לעדכנו בהקדם האפשרי.

בסופו של דבר, הוטלה המשימה על רבי יחזקאל סרגא. הוא סיפר 'החפץ חיים' בפרוטרוט אודות השתלשלות העניינים במשפט, ולאחר מכן סיפר על גזר הדין – אותו 'עידן' מעט, תוך שהוא מציג את הדברים כביכול נגזרו על הבחור שש שנות מאסר בלבד...

מספרים, כי לשמע הדברים ציוה 'החפץ חיים' על רבי יחזקאל לנועל את דלת חדרו, בעוד הוא עצמו צועד הלך וחזור בחדר, שקוע בשרעפיו.

וזרקתי עליכם מים טהורים

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כֹּל בֶּן נָכָר לֹא יֹאכַל בוֹ (י"ב, מ"א)

בַּמִּדְבָּר (שמו"ר י"ט, ה'): "היה הקב"ה מבקש לנאלץ ולא היה להם זכות. מה עשה הקב"ה? קרא למשה ואמר לו: 'לך ומהול אותם!' וכו'. והרבה מהן לא היו מקבלים עליהם למול. אמר הקב"ה שיעשו הפסח, וכיון שעשה משה את הפסח גזר הקב"ה לר' רוחות העולם ונושבות בנ"ע, מן הרוחות שבנ"ע הלכו ונדבקו באותו הפסח וכו', והיה ריחו הולך מהלך מ' יום. נתכנסו כל ישראל אצל משה, אמרו לו: 'בבקשה ממך האכילנו מפסחך!' מפני שהיו עייפים מן הריח, היה אומר הקב"ה: 'אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין!' וכו', מיד נתנו עצמן ומלו ונתערב דם הפסח בדם המילה, והקב"ה עובר ונוטל כאו"א ונושקו ומברכו, שנאמר: 'זאעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך ונו', חיי בדם פסח חיי בדם מילה".

האנשים שהיו פוקדים אותה בימים כתיקונם. אולם רגע לאחר מכן, כבר התבררה התמונה במלואה, כאשר שלף הלה מתיקו נרתיק דהוי של תפילין, וסיפר: "את התפילין הללו מצאתי בין חפציו של סבי שנפטר זה לא מכבר, וברצוני למכרן. כמה תשלם לי עבורן?".

ככא רב שמע מיודענו את דבריו של היהודי. עומד לפניו בן לאברהם יצחק ויעקב, שאינו מייחס לתפיליו של סבו כל ערך מלבד ערך הממוני. בתחילה, ניסה למשכו בדברים, ולהציע לו כי יניח את התפילין בעצמו... אולם לאחר שהבהיר הלה כי הדבר אינו בא בחשבון, וכל מבוקשו אינו אלא למכור את התפילין ולהרוויח כמה גרושים במקום להשליכן אל פח האשפה – נטל את השקיק דההוי מידו, ומסרו לאחד מעובדיו בכדי שיבדוק את התפילין ויעריך את שוויין.

דברי המדרש, מצינו הנהגה שונה מההנהגה המקובלת. ההנהגה הרגילה בעולם הינה, שעל האדם לפתוח פתח לפחות כחודו של מחט, לעשות את הצעד הראשון מצידו, בבחינת 'איתערותא דלתתא', ורק אז הוא זוכה לסייעתא דשמיא ממרומים. אולם כאן, מוצאים אנו הנהגה שונה: מבלי שעם ישראל יעשו כל צעד מצידם – הקדוש ברוך הוא עורך אותם למול את עצמם, בכדי שיוכלו להיגאל!

♦ את טיבה של הנהגה זו, נוכל להבין על פי המעשה הבא:

אל חנותו של יהודי יקר, אשר עסק במכירת תשמישי קדושה, ובכלל זאת תפילין ומזוזות – נכנס ביום מן הימים יהודי, אשר ניכר היה בו כי רחוק הוא מעולמה של תורה כרחוק מזרח ממערב. ברגע הראשון, תהה מיודענו לסיבת ביקורו של האישי בחנותו, שכן הוא לא נמנה על סוג

בני חורין מתאוות האכילה

בְּבֵית אֶחָד יָאֵבֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׂר חוּצָה
וְעַצֶּם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ (י"ב, מ"ו)

כאורה יש להבין: מה טעמו של איסור שבירת עצם בקרבן הפסח, איסור אשר דוגמתו לא מצינו בשאר הקרבנות?

◆ הסבר לדבר, נוכל למצוא על פי המעשה הבא:

בין תלמידי החוזה, החבראי קדישא, בלט אחד המיוחדים שבחבורה – הרה"ק רבי יששכר דוב בער מראדושיץ. רבי יששכר דוב השליך מאחורי גוו את כל הבלי העולם הזה, תוך שהוא בז לכל ענין חומרי. במשך שנים רבות הסתופף בצילו של רבו הגדול בלובלין, תוך שהוא נעדר מביתו למשך חודשים ארוכים ומעפיל למדרגות גישאות.

ביתו של רבי יששכר דוב היה ריק מכל, ועניות משועת בצבצה מכל פינה. אולם הצדיק לא היה מוטרד מכונן דא כלל ועיקר... קרה לא פעם, שהוא צם במשך ימים שלמים, וזאת, לא משום שחפץ בסיגופים, אלא משום שהפרוטה פשוט לא היתה מצויה בכיסו בכדי לקנות מעט אוכל...

היה זה באחת השנים, כאשר מאותה סיבה עצמה – צם ר' יששכר דוב במשך ארבעת הימים שבין יום הכיפורים לסוכות. כמובן, עובדה זו לא האפילה כהוא זה על עבודתו הרוחנית בימים אלו, אשר נסובה סביב ההכנות לקראת החג הגדול בו יזכה לישיב בצילא דמהימנותא עם כל עמך בית ישראל. רעייתו, אשר חלקה עמו את חרפת הרעב, אף היא לא התלוננה אפילו לרגע... בדיוק להיפך, היא הרגישה שותפה מלאה בעבודת הקודש של בעלה הפרוש, ושמתחה על כך הרקיעה שחקים.

אולם כאשר התקרב החג, הרגישה הרעיה הצדקנית כי עליה לעשות משהו בכדי לכבד את החג ולו במשהו... היא חיטטה בין חפציה המועטים, ובסופו של דבר מצאה חפץ פשוט אותו מיהרה למכור בשוק, כאשר בפרוטות שקיבלה – היא מיהרה לקנות יין, נרות, חלות, וגם מספר תפוחי אדמה...

רבי יששכר דוב לא היה מודע לכל זאת. כאשר צעד בליל התקדש חג אל עבר סוכתו בשמחה, לא נסובה שמחתו אלא סביב הזכות הגדולה לישיב עם האושפיזין עילאין יחדיו בצל השכינה. לקיבתו המיוסרת, אחרי ארבעה ימי צום רצופים – הוא כלל לא נתן את דעתו... אולם מה רבה הפתעתו כאשר הגיע אל הסוכה ומצאה מוארת באור הנרות, יין וחלות מונחים על השולחן, וריחו הערב של מרק תפוחי אדמה עומד באויר.

בהתרגשות ובהתלהבות קידש ר' יששכר דוב על היין, אכל את הכזית הראשון בכוונות וביחודים לשם מצוות היום, ומיד לאחר מכן הגישה לו זוגתו מהתבשיל היחיד שהוכן לכבוד הרגל. ואכן, נטל ר' יששכר דוב את הכף לידו, טעם מעט מהמרק לשמחת רעייתו הצדקנית שחששה לבריאותו, אולם לפתע – דחה את הצלחת מלפניו בסערות נפש...

"בערלו! בערלו! מה קרה לך? הלא אינך יושב כלל בצל הסכך, אלא בתוך קערת המרק!", הוא קרא, מייסר את עצמו, ומאותו הרגע לא הוסיף עוד לטעום מהמרק...

הרי לנו, כי על האדם להקפיד שהוא יהיה זה ששולט באכילה, ולא האכילה תשלוט עליו!

ומכאן הסבר לאיסור שבירת העצם בקרבן הפסח, על פי דרכו של בעל החינוך המבאר כך:

שבירת העצם, מצביעה על רצון ליהנות מהאוכל באופן מירבי, עד למיצוי ההנאה האפשרית. ובכן, בליל הפסח, חג החירות, בו אנו משבחים ומודים על חירותנו הרוחנית והגשמית משעבוד מצרים – אנו מקפידים להוכיח את חירותנו גם מאותו שעבוד שעשוי האדם להשתעבד לאוכל, שעבוד אשר עשוי להשתלט עלינו לחלוטין, וזאת בכך שאנו לא ממצים את ההנאה מקרבן הפסח – אלא נמנעים משבירת עצם בו!

רגע לאחר מכן, נשמעה קריאת הפתעה מפיו של העובד. "הפרשיות מהודרות ממש! הכתב נפלא!", הוא קרא, ומיודענו נזעק לראות את הדברים כמו עיניו. התברר, שהעובד צדק: הפרשיות נראו מהודרות ממש! "כן... סבי היה רב גדול... היה לו זקן לבן ועיניים מאירות... אבל אני? אני כבר רחוק מכל זה!", הבהיר הנכד, וביקש באופן תכליתי לקבל הצעה לרכישת תפיליו של סבו.

אלא שבטרם הספיק מיודענו להשיב לשאלתו ולנקוב בסכום כלשהו, נכנסה אל החנות אשה, שאינה שומרת תורה ומצוות, אם לשפוט על פי מראה החיצוני. "אני רוצה לקנות תפילין כשרות!", היא ביקשה, ולשאלתו של המוכר אודות רמת ההידור הנדרשת – השיבה: "אינני רוצה משהו יקר, אבל משהו שיהיה כשר, כשר באמת! התפילין הללו מיועדות עבור הבן שלי, ואני מקוה שהן תשמורנה עליו היטב!".

מיודענו, בעל נסיון של שנים רבות, ה'ריח' מיד כי מאחורי הבקשה מסתתר סיפור מעניין. הוא החל מדובב את האשה, והיא נענתה ברצון וסיפרה:

"מה אומר לך, הרב? אנתנו לא דתיים... אבל הבוקר, קיבלתי טלפון מהבן שלי, ששמרתי בצבא בדרום לבנון. מאז שהוא התגייס לצבא אני לא יכולה לישון בלילה מרוב דאגה, והבוקר, קיבלתי ממנו טלפון, בו סיפר על נס גלוי שנעשה לו. וכך הוא סיפר:

"היום בבוקר, הגיע אל הבסיס שלנו חייל חדש, דתי. מוקדם בבוקר הוא פנה לצד להתפלל, כשהוא מניח על ראשו ועל זרועו קוביות שחורות, להן הוא קרא 'תפילין'. הוא הציע לכולנו לשים את הקוביות הללו, אולם רוב החיילים סירבו. רק אני ואחד מחברי הסכמנו לשתף פעולה, והחייל הדתי קשר את התפילין על ראשו והזוענו, והורה לנו לחזור אחרי המשפטים המוזרים שהקריא.

"באותו הרגע, הרגשתי משהו חם שפושט בליבי, אולם לא ייחסתי לכך משמעות. החזרתי את התפילין לבחור הדתי, ורגע לאחר מכן נקראתי עם עוד שנים מחברי אל המפקד, שהורה לנו לצאת לסריקת שטח. פעילות שגרתית. ואכן, מיהרנו לצאת אל המשימה, אולם לאחר מספר רגעים אירע משהו מוזר: רצועת התרמיל שלי הסתככה בין השיחים, וככל שניסיתי לחלצה – היא הסתככה יותר ויותר...

"שני חברי, המשיכו להתקדם. אני הייתי האחרון בשורה, כך שהם אפילו לא הבחינו שנעצרת. בניסיונות אחרות, זו לא היתה אמורה להיות בעיה. הייתי יכול להשיגם בתוך רגע או שנים, אולם אז, בדיוק באותו הרגע בו הצלחתי סוף סוף לשחרר את הרצועה – נשמע פיצוץ אדיר! התברר, כי שני חברי עלו על מוקש, ונפצעו קשות!

"מיהרתי להזעיק עזרה במכשיר הקשר, רכב הפינוי הגיע כמעט מיד ופינה את הפצועים, ואני – נותרתי המום! בדקתי את עצמי שוב ושוב, ולא האמנתי – אפילו לא נשרטתי! אין לי ספק שזה בזכות המצוה שקיימתי הבוקר. באותו הרגע החלטתי להניח תפילין מדי יום ביומו, הכריז בני, וביקש כי אקנה לו זוג של תפילין כשרות. והנה אני כאן. לא התעכבתי אפילו רגע!", סיימה האשה בהתרגשות.

המוכר האזין בהתרגשות לסיפורה של האשה, וכשסיימה, מיהר אל תוככי החנות בכדי לחפש זוג מתאים עבור הבן שלה. אולם אז, לפתע, נשמע קולו של הלוקח הקודם, שהגיע עם תפיליו של סבו: "תן לי את התפילין שלי בחזרה... אני אניח אותם יום יום", הכריז הלה, והוסיף: "גם אני רוצה שישמרו עלי!", הסביר. כפי הנראה, היה זה סבו שביקש עליו רחמים מלפני כסא הכבוד, ושלה את אותה שליחה נאמנה בכדי לגרום לנכדו להניח תפילין מכאן ואילך...

הרי לנו, כי לעיתים, מסיבה שאיננו יכולים להבינה, מעורר הקדוש ברוך הוא את האדם לחזור בתשובה, על אף שהאדם לא עשה מציודו אפילו צעד אחד, אולם זאת, רק לעיתים נדירות, בזכות אבות למשל...

הבחינה הראשונה – הינה בחינה של 'מקוה', כלומר, האדם עושה מצידו צעד קטן, טובל במקוה, והקדוש ברוך הוא משפיע עליו טהרה משמים. זוהי בחינה של "פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו" (שהש"ר ה', ג).

ואילו הבחינה השנייה – הינה בחינה של 'זורקתי עליכם', זוהי הבחינה שמצאנו אצל בני ישראל בצאתם ממצרים. הטהרה בבחינה זו מושפעת ממרומים מבלי שהאדם יעשה מאומה, אפילו לא את הצעד הראשון של 'פתחו לי פתח'.

ובכן, בחינה זו התחדשה בעת גאולת ישראל, בחג הפסח, וה'חתם סופר' מוצא לה רמז בדברי הפסוק בפרשתנו (ב, כ"ג) וְעָבַר ה' לַגֹּף אֶת מִצְרַיִם וַיִּרְאֶה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמַּשְׁחִית לָבֵא אֶל בְּתֵיכֶם לַגֹּף. המילים 'ופסח ה' על הפתח' מרמזות, כי על אף שבדרך כלל יש צורך ב'אתערותא דלתתא' מצידו של האדם, ב'פתחו לי פתח' – הרי שבעת גאולת ישראל ממצרים התחדש כי לעיתים על הקדוש ברוך הוא מוכן לפסוח על ה'פתחו לי פתח', ולהשפיע טהרה על האדם מבלי שעשה מיזמתו מאומה.

ואכן, זוהי ההנהגה אשר איפשרה את גאולתם של ישראל כשהגיעה העת:

בדרך כלל, המהלך הרגיל הינו, שהאדם צריך להתעורר מצידו, לפתוח פתח כחודו של מחט, ורק אז נפתחים בפניו כל השערים!
ואכן, זה היה טיבה של ההנהגה המיוחדת שמצינו ביחס לגאולת עם ישראל, וכפי שהקדמנו.

שכן אמנם, מצד עצמם, לא היו ראויים ישראל להיגאל עד כה, אלא שמכל מקום, כאשר הגיעה שעת הגאולה, ביקש הקדוש ברוך הוא לגאלם, ומשום כך, מאחר ולא ניתן היה לגאלם בלא שתהיה בידם זכות – הוא זרק עליהם מים טהורים משמים, מבלי כל הכנה מצידם, מבלי שהם ידרשו לעשות את הצעד הראשון, רק בכדי שניתן יהיה להוציא אל הפועל את הגאולה! יותר מכך: למרות שהם עצמם לא רצו להתקרב אל ה', ואפילו ביקשו להמנע מלהתקרב אליו יתברך – הוא יתברך קירבם אליו וטיהרם!

ואכן, הנהגה זו מוצאים אנו בגמרא במסכת יומא (פ"ה, ע"ב): "אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל! לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים! שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל".

במימרה זו, וליתר דיוק, בפסוקים המובאים בה, מוצאים אנו שתי בחינות של טהרה:

טעם חדש לשולחן שבת

עכשיו גם בספר שמות

בשעה טובה, סדרת 'ללמוד' מתרחבת: הדעינות והמסרים העוצמתיים בדרכו הייחודית של הגאון

רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

כבשו את לבותיהם של קוראים ושומעים, בארץ ובעולם, הספר משלב קושיות ותירוצים סביב פרשת השבוע, בסיפורים מרתקים שמחזירים את המסרים אל הלב. הצטרפו לחוויה רוחנית מעצימה, מידי שבת שבשבתו סביב השולחן!

דברי תורה מתוקים
בהגשה 'חריפה'
שישבו כל אחד
בקסמם!

הוצאה והפצה: "יפה נוף" ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ניתן להשיג גם ברשת חנויות "יפה-נוף-פלדהיים": ירושלים: סלמי ישראל 17 | תל-אביב: רמת השרון פינת ברנדייס | צומת בר אילן 1 | גבעת שאול 28 | בית גן הפסגה 56 | בית הדפוס 32 | מודיעין עילית-קרית ספר: אבני נזר 26 | שדי חמד 1 | ברקפלד: רבי יהודה הנשיא 14 | בית שמש-תפוצה-בן אש ח' 29 | חוון איש 17 | תל-אביב: רמת א-נחל שורק 31 | מעל שוק מנהרין | בני ברק: רבי עקיבא 130 | אהרנבוים 19 | פול מרכז רמת השרון | ברסבורג 3 | רבי עקיבא 43 | נהריה 45 | אשדוד: ענק הספרים | יוסי בן תלפואה 10 | רביע ד' | פתח תקוה: קהילת יעקב 4 | בני ברק | המסתדרות 2 | רמת השרון | אילנה: רבי יהודה הנשיא 50 | קרית גת: האדמו"ר מחב"ד 1 | פינת נוטבות שלום (בנין קרטיסטניק) | רכסים: סביון 33 (בנוה ביוק) | תל-אביב: הא"י 86 | אופקים: הפץ חיים מול בית הכנסת אוהל משה.

טלפון: 1-599-581-581 אתר: YEFE.CO.IL

מוקדי מכירת הספרים:

- אלעד: קליינר 050-3121060 • ביתר עילית: טובול 052-7141771 • בני ברק: קרית הרצוג: יעקבזון 052-7645652 • גבעת רוקח: יעקבזון 054-8498686
- מרכז העיר: פרוינדליך 077-2168932 • בן ציון 053-3150060 • בית שמש: ובר 052-7644665 • חיפה: הדר: פריד 053-3172366 • נוה שאנן: גולד 052-7157301
- ירושלים: רמות: טרכטינגוט 050-4188009 • קרית יובל: פרוינדליך 054-8406988 • הר נוף: פרידמן 050-4165345 • רוממה: יפרח 052-7152456
- רמת שלמה: הלברשטם 02-5710855 • נוה יעקב: אטינגר 052-7118045 • מודיעין עילית: קרית ספר: פרוינדליך 073-7368862 • אחוזת ברקפלד: פרוינדליך 08-9742718
- פתח תקוה: פרוינדליך 050-4188003 • כהנא 052-7154454 • רכסים: לוח 052-7146432 • פרוינדליך 052-7146432 • תל-אביב: איתי 052-5907021

להזמנות: 054-8406988